

МАЗМУНЫ/СОДЕРЖАНИЕ

Слова Президента Н. А. Назарбаева	5
Поздравление Акима города Астаны Тасмагамбетова И. Н.	6
Поздравление Министра культуры и информации РК Кул-Мухаммеда М. А.	7
Редакционная коллегия	8
Посещение нового здания «Назарбаев центра»	10
«Управление музеем – XXI: Разработка политики и практическое регулирование»	11
Пилотный проект ЮНЕСКО и МФГС «Управление музеем – XXI век»	12
Культурные объекты создают условия для культурного развития Астаны	14
«Назарбаев орталығы» көп функционалды ғылыми-талдау және гуманитарлық-ағарту мемлекеттік мекемесі	15
The museum is an important instrument of education and influence on the social life, necessary for the modern world	16
Алтын және бағалы металдар мемлекеттік музейі	17
Казахстан – это Атамекен!	18
Музей истории города Астаны/Museum of history of Astana	19
Музей им. Сакена Сейфуллина	20
«АЛЖИР» мемориалды-мұражай кешені	21
Астана қаласы қазіргі заманғы мұражайы/Музей современного искусства г. Астана	22
Акмолинский областной историко-краеведческий музей	23
Республиканское государственное предприятие «Ғылым ордасы»	24
Музей археологии	25
Музей истории казахстанской науки	26
Музей природы	27
Музей редких книг	28
Государственный музей искусств Республики Казахстан им. А. Кастеева	29
Дом-музей Ахмета Байтурсынова	30
Музей народных музыкальных инструментов им. Ыхласа	31
Мемориальный музей академика К. И. Сатпаева	32
Государственный мемориальный музей Чокана Валиханова “Алтын-эмель”	33
Литературно-мемориальный музей Жамбыла Жабаева	34
Абайдың «Жидебай-Бөрілі» мемлекеттік тарихи-мәдени және әдеби-мемориалдық қорық-мұражайы	35
Восточно-Казахстанский областной архитектурно-этнографический и природно-ландшафтный музей	36
Ы. Алтынсариннің Қостанай облыстық мемориалдық музейі	37
Павлодарский областной историко-краеведческий музей имени Г. Н. Потанина	38
Маңғыстау мемлекеттік тарихи-мәдени қорығы	39
Жәңгір хан атындағы тарихи-этнографиялық мұражайы	40
Край заветной мечты	42
В защиту культурного наследия	44
Ақтөбе облыстық «Руханият» музейі	45
Кенес Одағының Батыры Әлия Молдағұлованың облыстық мемориалды музейі	46
Историко-культурный центр Первого Президента/ Historical and cultural center of the First President	47
Национальный историко-культурный и природный заповедник-музей «Улытау»	48
Поздравления	49

Мен Мәңгілік Ел ұғымын ұлтымыздың ұлы бағдары – «Қазақстан 2050» стратегиясының түп қазығы етіп алдым. Тәуелсіздікке қол жеткізгеннен гөрі, оны ұстап тұру әлдеқайда қиын. Бұл – әлем кеңістігінде ғұмыр кешкен талай халықтың басынан өткен тарихи шындық. Өзара алауыздық пен жан-жаққа тартқан берекесіздік талай елдің тағдырын құрдымға жіберген. Тіршілік тезіне төтеп бере алмай жер бетінен ұлт ретінде жойылып кеткен елдер қаншама. Біз өзгенің қателігінен, өткеннің тағылымынан сабақ ала білуге тиіспіз. Ол сабақтың түйіні біреу ғана – Мәңгілік Ел біздің өз қолымызда. Ол үшін өзімізді үнемі қамшылап, ұдайы алға ұмтылуымыз керек. Байлығымыз да, бақытымыз да болған Мәңгілік Тәуелсіздігімізді көздің қарашығындай сақтай білуіміз керек.

Мы, казахстанцы, единый народ! И общая для нас судьба – это наш Мәңгілік Ел, наш достойный и великий Казахстан! «Мәңгілік Ел» – это национальная идея нашего общеказахстанского дома, мечта наших предков. За 22 года суверенного развития созданы главные ценности, которые объединяют всех казахстанцев и составляют фундамент будущего нашей страны. Они взяты не из заоблачных теорий. Эти ценности – опыт Казахстанского Пути, выдержавший испытание временем.

**Президент Республики Казахстан,
Н. А. Назарбаев
Астана, 17 января 2014 года**

Құрметті оқырмандар!

Тарихты таразылап, елдің өткені мен бүгінге сергек қарайтын жанның қашанда келешекке басқан қадамы нық болады. Ел іргесін бекем ету үшін тәуелсіздік міндеттенген межелердің – айқын мақсаттардың – нақты болуы қажет.

Бұл орайда, Елбасымыз мемлекеттік дамудың 2050 жылға дейінгі стратегиялық бағдарламасын жариялап, ең негізгі бағыттар мен міндеттерді айқындап берді. Өркендеудің жаңа бағытын нұсқап, межелі мақсаттарды іске асыруға шақырды.

Тәуелсіздіктің жиырма екі жылында ел руханияты мен тарихи құндылықтарымыз қайта түгелденіп, ұл шежіресі бүгінгі күн биігінен жаңаша бағамдалуда. Ұлттық тарихты зерделеу жұмыстарына маңыз беріліп, «Мәдени мұра» мемлекеттік бағдарламасы аясында бұрын жарыққа шықпаған мұрағат құжаттары ғылыми айналымға енгізіліп, мұражайлар мен тарихи ескерткіштер қалпына келтіріліп жұртышылықтың игілігіне ұсынылуда. Бұл – мемлекеттің өткенге құрмет, тарихқа тағзым, ұлттық құндылықтарға деген қамқорлығының нышаны.

«ИКОМ Қазақстан. Қазақстан мұражайлары» халықаралық журналы да тарихымызды түгендеп, оны әлемге танытуға арналған ғылыми басылым. Елімізде 2017 жылы өтетін «ЭКСПО-2017 халықаралық көрмесі» аясында ел тарихын шет ел жұртышылығына таныту – иараның басты міндетінің бірі. Бұл ретте, қолыңызға тиіп отырған журналдың тарихи-мәдени маңызы жоғары. Себебі мұражай – елдің өткені мен бүгінін жалғап, маңызды сәттерді қазқалпында сипаттайтын қадірлі орын. Тарихи жәдігерлер – ата-бабалар жүріп өткен жолдары ұрпақ жадында жаңғыртып, олардың бойына тарихи сана қалыптастыру, оларға патриоттық тәрбие беру тұрғысынан ерекше маңызға ие.

Астана – елеміздің жүрегіне, тәуелсіздіктің тірегіне баланатын, өңірлерге – өнеге, аймақтарға үлгі болып саналатын айшықты қала. Бүгінде Елордамыздың өнер саласы өрге жүзіп, мәдениеті дара сипатта дамып келеді.

Бұл ретте, осындай игі шаралар ел руханияты мен тарихи мәдениеттің дамуына тыңнан жол ашып, ұлттық мұражайтану ғылымының өркендеуіне маңызды үлес қосады деген сенімдемін.

Иманғали Тасмағамбетов,

Астана қаласының Әкімі,
Қазақстан Республикасы ЮНЕСКО және ИСЕСКО
істері жөніндегі Ұлттық Комиссиясының
Төрағасы

Құрметті оқырман қауым!

Сіздерді ғылыми-танымдық және әдістемелік «ИКОМ Қазақстан. Қазақстан мұражайлары» алғашқы санының жарыққа шығуымен құттықтаймын.

Басылымның мақсаты – Қазақстан мұражайларының ғылыми көпшілік жұмысын зерделеп қана қоймай, ұлттық құндылықтарымызды насихаттап, отандық мұражайлардың халықаралық тәжірибемен кеңімен танысуға үлес қосу болып табылады. Жаңа басылым мұражай саласының қызметкерлері мен өнертанушы мамандардың, ғалымдардың, өнер сүйер және басқа көпшілік қауымның көңілінен шығар деген сенімдемін.

Журналдың қадамы құтты болсын!

М. Құл-Мұхаммед,
Қазақстан Республикасының
Мәдениет және ақпарат министрі

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ МҰРАЖАЙЛАР ОДАҒЫ
МЕЖДУНАРОДНЫЙ СОВЕТ МУЗЕЕВ
INTERNATIONAL COUNCIL OF MUSEUMS

ЫМБАТТЫ ОҚЫРМАН!

2014 жыл Мемлекет басшысы Н.Ә. Назарбаевтың Қазақстан халқына арналған «Қазақстан жолы – 2050: Бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ» кезекті Жолдауын жария етуімен басталды. Еліміз үшін зор маңызы бар осынау тарихи-саяси оқиғаға ілесе, «ИКОМ Қазақстан. Қазақстан мұражайларының мұрасы» журналының алғашқы саны жарық көріп отыр.

Елбасы өз Жолдауында отанишылдық тәрбиесіне және «Мәңгілік ел» отанишылдық актіні әзірлеп, қабылдауға ерекше назар аударады. Біздің журналымыз да отанишылдық рухын насихаттау ісіне лайықты үлес қосады деген сенімдеміз. Себебі мәдениет – ұлттық мұра, ал мұра – ұлттық құндылық.

ИКОМ – халықаралық мұражайлар одағы (ICOM – International Council of Museums) бұл әлемдік табиғи мәдени мұраны, қазіргі және болашақтағы материалды және материалды емес мұраны сақтаумен, дамытумен айналысатын, қоғаммен осы тұрғыда өзара іс-қимыл жасайтын 30 000 жуық мүше мен мұражай мамандарынан тұратын халықаралық ұйым.

ИКОМ ресми түрде халықаралық ұйымдармен ынтымақтастық жасайды және мәдени мұра бойынша халықаралық конвенциялармен жұмыс істейді. Дипломатиялық альянс ретінде ИКОМ 137 мемлекетпен және мәдениет саласына еңбегі сіңген мамандармен жұмыс істейді.

2013 жылғы 28 ақпанда Қазақстан Республикасындағы ЮНЕСКО және ИСЕСКО істері жөніндегі Ұлттық Комиссияның төрағасы И. Тасмағамбетов «ИКОМ Қазақстан» ұлттық комитетінің қызметін Н.Ә. Назарбаевтың бастамасымен құрылған және Астана қаласының визиттік картасы болып табылатын, Қазақстан қалаларының мәдени және тарихи нысандарының миниатюралары орналасқан «Атамекен» Қазақстан Картасы» табиғи-ландшафттық нысаны негізінде қайта жаңғырту туралы ұсынысты мақұлдаған болатын. Біздің журналымыз осы оқиғаға байланысты құрылған. Қазақстанның 60-тан астам мұражайы «ИКОМ Қазақстанның» мүшесі. Басылымның негізгі бағыты – мұражай жәдігерлерін насихаттау.

Мұражай – уақыттың сынағынан өтіп, өзінің құндылығымен танылған, өз бойына өткен тарих туралы білімді, бүгінгі күннің бағамы мен болашақтың жарқын келбетін біріктіре алатын, мәдени мұра деп аталатын таңғажайып мәдени кеңістік. «ИКОМ Қазақстан. Қазақстан мұражайларының мұрасы» журналы дәл осы ұлттық және бүкіләлемдік мәдени мұраны сақтау мен көбейтуге арналған. Бүгінгі таңда Қазақстанда екі жүзден астам мұражайлар бар, олар: тарихи-өңіртану, табиғи-ландшафттық, әдеби және т.б. бағытта.

Алға ұмтылудың әрдайым негізі болатын сабақтастық қағидасы біздің журналымыз

үшін де өте маңызды. Осыған байланысты сіздерге ұсынылатын материалдарымызда Қазақстандағы және шет елдегі мұражай ісінің дәстүрлерімен қатар, заманауи мұражайлардың жаңа үрдістері, тұжырымдамалары мен технологиялары туралы білім мен білікті анықтап, таратуға ұмтылыс жасалатын болады.

Қазақстандағы және әлемдегі мұражай ісінің кешегі, бүгінгі, ертеңгі кәсіби дамуы – «ИКОМ Қазақстан. Қазақстан мұражайларының мұрасы» журналы материалдарының басты тақырыбына айналады, олар сонымен қатар біздің icom.org.kz сайтымызда көрініс табатын болады.

Редакция алқасы

ДОРОГОЙ ЧИТАТЕЛЬ!

В 2014 году вместе с очередным Посланием Главы государства Н. А. Назарбаева, обращенное народу Казахстана «Казахстанский путь – 2050: Единая цель, единые интересы, единое будущее», издан первый номер журнала «ИКОМ Казахстан. Наследие музеев Казахстана». В своем Послании он акцентирует внимание на воспитание патриотизма и говорит о разработке и принятии Патриотического акта «Мәңгілік ел». Думаем, что наш журнал тоже внесет свою лепту в пропаганду духа патриотизма. Так как культура – национальное наследие, а наследие – национальная ценность.

ИКОМ – Международный совет музеев (ICOM – International Council of Museums) – организация, которая состоит почти из 30 000 членов и музейных специалистов, занимающихся хранением, развитием и взаимодействием общества и мирового природного культурного наследия, настоящего и будущего материального и нематериального наследия.

ИКОМ официально сотрудничает с международными организациями и тесно работает с международными конвенциями по культурному наследию. В качестве дипломатического альянса ИКОМ работает с представителями 137 стран и со специалистами, внесшими вклад в развитие культуры.

28 февраля 2013 года председателем Национальной Комиссии Республики Казахстан по делам ЮНЕСКО и ИСЕСКО И. Тасмагамбетовым было одобрено предложение о возобновлении деятельности Национального комитета «ИКОМ Казахстан» на базе природно-ландшафтного объекта «Карта Казахстана «Атамекен», который был создан по инициативе Главы государства Н. А. Назарбаева. Членами ИКОМ Казахстана являются более 60 музеев Казахстана. В связи с этим событием был создан наш журнал «ИКОМ Казахстан. Наследие музеев Казахстана». Основное направление издания – пропагандировать музейное наследие.

Музей – это уникальное культурное пространство, которое способно объединить прошлое, настоящее и будущее, общее поле человеческого опыта, доказавшего свою ценность и прошедшего проверку временем, мы называем культурным наследием. Именно сохранению и приумножению национального и общемирового культурного наследия и посвящен журнал «ИКОМ Казахстан. Наследие музеев Казахстана».

Сегодня в Казахстане насчитывается более двухсот музеев: историко-краеведческие, природно-ландшафтные, литературные и т.д.

Принцип преемственности, на котором основывается любое движение вперед, чрезвычайно важен и для нашего журнала. Поэтому в материалах, которые мы предлагаем вам, присутствует как исследование глубинных традиций музейного дела в Казахстане и за рубежом, так и стремление выявить и распространить знание о новых тенденциях, концепциях и технологиях в работе современного музея.

Профессиональное развитие музейного дела в Казахстане и мире вчера, сегодня, завтра – вот основная тема, отражение которой вы найдете в каждом материале журнала «ИКОМ Казахстан. Наследие музеев Казахстана», а также на нашем сайте icom.org.kz.

Редакционная коллегия

DEAR READER!

2014 year began with a significant event, another address of the President N. A. Nazarbayev, that addressed to the people of Kazakhstan “Kazakhstan’s way – 2050: the common goal, common interests, common future” was published. The second important event is the release of the first issue of the magazine «ICOM Kazakhstan. Heritage of Kazakhstan museums». In his message, President focuses on education of patriotism and talks about development and adoption of the Patriotic act «Мәңгілік ел». We think that our magazine also will make its contribution to the promotion of the spirit of patriotism. As the culture is a national heritage and heritage is a national treasure.

ICOM (International Council of Museums) is an international organization, which consists of almost 30,000 members and museum professionals dealing with storage, development and interaction of society and the world natural cultural heritage, present and future tangible and intangible heritage.

ICOM officially cooperates with international organizations and works closely with the international conventions of cultural heritage. As a diplomatic alliance, ICOM works with representatives of 137 countries and with professionals who have made a contribution to the development of culture.

February 28, 2013 The Chairman of National Commission of the Republic of Kazakhstan on UNESCO and ISESCO I. Tasmagambetov approved a proposal to renew the activity of the National Committee «ICOM Kazakhstan» on the basis of natural landscape object «Map of Kazakhstan «Atameken» which was created by initiative of the President N. A. Nazarbayev. The members of ICOM in Kazakhstan are more than 60 museums. In connection with this our magazine «ICOM Kazakhstan. Heritage of Kazakhstan museums» was created. The main direction of publication is to promote museum heritage.

Museum is a unique cultural space that is able to unite the past, present and future, the general field of human experience, that has proven its value and time-tested and we call it the cultural heritage. The magazine «ICOM Kazakhstan. Heritage of Kazakhstan museums» is dedicated to the conservation and promotion of national and global cultural heritage. Today, Kazakhstan has more than two hundred museums, they are: historical, regional, natural landscape, literature, etc.

The principle of continuity, on which any forward movement is based, it is extremely important for our magazine. Therefore, in the materials that we offer you, presented the study of deep traditions of museums in Kazakhstan and abroad, as well as the desire to identify and disseminate knowledge about new trends, concepts and technologies in the modern museum work.

Professional development of museums in Kazakhstan and in the world yesterday, today and tomorrow – it’s the main theme, and the reflection on which you will find in every article of magazine «ICOM Kazakhstan. Heritage of Kazakhstan museums», as well as on our website icom.org.kz.

Editorial team

В ходе посещения Нурсултан Назарбаев осмотрел здание и ознакомился с основными параметрами объекта.

Глава государства поздравил казахстанцев с праздником и отметил, что День Первого Президента отмечается и в других странах – США, государствах Европы и Азии.

Посещение нового здания «НАЗАРБАЕВ ЦЕНТРА»

– Парламент Казахстана своим решением учредил государственный праздник. С этого дня начинаются важные праздники, после него будет отмечаться самый значимый среди них – День независимости. Эти события взаимосвязаны. Когда я получил мандат, поддержку всего народа, то от его имени смог объявить независимость нашей страны. Поэтому мы празднуем

в этот день становление народа на новый путь развития и процветания. Сегодня в Астане и областях гражданам страны выделяют жилье, вводятся новые социальные объекты, которые будут служить на благо народа. Кроме того, сегодня в столице был презентован проект «Эко такси», который является началом подготовки к выставке «ЭКСПО-2017». Он направлен на улучшение экологической обстановки в Астане, этот опыт мы распространим на Алматы и другие города Казахстана, – сказал Нурсултан Назарбаев.

Президент Казахстана также подчеркнул, что здание «Назарбаев Центра» является новым уникальным объектом нашей столицы.

– Это творение всемирно известного архитектора Нормана Фостера.

Такие центры строятся во многих городах мира. Так, президенты США учреждают библиотеки, центры. Здесь будут проводить исследования по истории нашей независимости, мировой экономики и политики. Молодежь будет получать новые знания в области отечественной истории и обучаться языкам. Здание представляет собой огромное око, которое устремлено в небо. Я приехал, чтобы поблагодарить строителей, спонсоров, участвовавших в создании объекта. Он построен не на государственные, а на частные средства. Поздравляю всех с праздником, желаю благополучия и успехов каждой казахстанской семье, – сказал Глава государства.

Кроме того, в ходе посещения Нурсултану Назарбаеву были представлены исторические указы Главы государства в специальном оформлении, оказавшие ключевое влияние на становление и развитие современного Казахстана.

Многофункциональное здание площадью более 28 тыс. квадратных метров состоит из 9 этажей. Общий фонд хранения библиотеки рассчитан на 460 тыс. единиц хранения, из них закрытых фондов – до 200 тыс. единиц.

Официальный сайт
Президента Республики Казахстан
01.12.2013 г.

«Управление музеем – XXI: Разработка политики и практическое регулирование»

*Балаева Аида Галымовна,
зам. акима г. Астаны, участник тренинга*

В ноябре 2012 года состоялся региональный тематический тренинг ЮНЕСКО/ИКОМ для специалистов из ведущих музеев стран СНГ и экспертная встреча «Управление музеем: Политика управления и практическое регулирование» (далее – тренинг).

Региональный тематический тренинг является продолжением цикла национальных и региональных тренингов ЮНЕСКО/ИКОМ, проведенных при поддержке ЮНЕСКО и МФГС для стран СНГ в 2008–2011 гг.

Тренинг проводился в рамках совместного проекта ЮНЕСКО и Межгосударственного фонда гуманитарного сотрудничества (МФГС) «Управление музеем – XXI век: Тематические региональные тренинги ЮНЕСКО/ИКОМ и встречи экспертов стран СНГ по развитию потенциала в сфере музейного менеджмента» (2011–2014 гг.).

На протяжении 3-х дней были рассмотрены следующие вопросы:

- проблемы научного проектирования музейной деятельности;
- стратегическое планирование и проектный менеджмент современного музея;
- опыт практического взаимодействия музеев, образовательных учреждений и органов власти;
- роль музеев в сохранении материального и нематериального культурного наследия: проблемы и перспективы;
- применение инновационных технологий: Музей XXI века.

Организаторы мероприятий: Бюро ЮНЕСКО в Москве и этно-мемориальный комплекс «Карта Казахстана «Атамекен» в сотрудничестве с Бюро ЮНЕСКО в Алматы и Ташкенте при консультативном содействии Министерства культуры и информации РК, Управления культуры города Астаны и Казахской

Ассоциации музеев.

Координаторы проекта: программный специалист по культуре Бюро ЮНЕСКО в Москве по Азербайджану, Армении, Беларуси, Республике Молдова и Российской Федерации – Морева Л. М., специалист по культуре Бюро ЮНЕСКО в городе Алматы Пешков Ю. М.

Тематика тренинга сосредоточена на проблемах музейного менеджмента, разработки эффективной политики ведения музейного дела и культурного досуга. Акцентируется внимание на внедрении новых, современных технологий, которые способны улучшить международное сотрудничество среди музеев стран СНГ и не только. Программа тренинга предусматривала участие крупнейших специалистов в области музейного менеджмента и музейной педагогики в качестве тренеров и экспертов, а также участие представителей ведущих музеев целевых стран проекта: Российской Федерации (Андреева Г. Б., Селезнева Е. Л., Луняев Е. В., Кудрявцева С. В., Ветрова Н.), Азербайджана (Ахундова А.), Армении (Чархчян А.), Беларуси (Шашкевич А. Б., Лаптенко И.), Кыргызстана (Тургунбаев А.), Республики Молдова (Левинский А.), Таджикистана (Джобиров З.), Узбекистана (Даминов Ш.) и Украины (Дейнега М.).

Тренинг представлял собой систематизированный обмен опытом по определенной методике. В течение трех дней музейные специалисты из стран СНГ были включены в активную работу, с рабочим визитом посетили столичные музеи для ознакомления с их образовательными программами и оценкой их потенциала в сфере культурного туризма. Важное место в методике работы тренинга занимали дискуссии, в ходе которых участники тренинга выразили свою точку зрения на изучаемый вопрос, поделились собственным уникальным опытом. Не менее значима и практическая работа: выполнение упражнений и творческих заданий, ролевые игры – все это позволит смоделировать алгоритмы разработки будущих интерактивных образовательных и досуговых программ, дидактических выставок. Трудно переоценить и такой вид тренинговой деятельности, как работа в малых группах, именно она располагает к установлению более непосредственных и тесных профессиональных контактов, усиливает дух взаимопонимания и партнерства. Проведенное во время тренинга анкетирование позволило подвести обоснованный итог, резюмировать достижения и спланировать будущую работу.

Любава Морева, программный специалист по культуре

Пилотный проект ЮНЕСКО и МФГС «Управление музеем – XXI век»

Музеи как центры сохранения, изучения и популяризации культурного наследия являются неотъемлемой частью программ ЮНЕСКО с момента создания Организации. ЮНЕСКО реализует различные мероприятия и проекты, направленные на укрепление потенциала и развитие партнерства между музеями, в том числе посредством проведения тренингов ЮНЕСКО/ИКОМ.

С целью оказания содействия развитию межмузейного партнерства и совершенствования музейной политики Бюро ЮНЕСКО в Москве совместно с Межгосударственным фондом гуманитарного сотрудничества государств – участников СНГ (МФГС) успешно реализуют в партнерстве с Бюро ЮНЕСКО в Алматы и Ташкенте пилотный проект «Управление музеем – XXI век: Тематические Региональные тренинги ЮНЕСКО/ИКОМ и встречи экспертов стран СНГ по развитию потенциала в сфере музейного менеджмента» (2011–2014 гг.).

Программы тренингов разработаны с учетом стратегических инициатив ЮНЕСКО, которые в свою очередь призваны привлечь музеи как жизненно важных партнеров при внедрении культурной политики для устойчивого развития и помогают развивать новые подходы к сложным вопросам управления культурным наследием путем создания региональных экспертных групп, работающих на продвижение образовательного потенциала музея, в частности, межкультурного диалога и социального единства. Важно также отметить, что данный проект реализуется с учетом стратегических целей и задач таких программ ЮНЕСКО как «Глобальное партнерство в поддержку музеев» и «Наследие и диалог». Реализуя свои программы в данной области, ЮНЕСКО стремится содействовать усилению взаимодействия между музеями и обмену профессиональным опытом в целях внедрения передовой международной практики.

Реализация данного масштабного проекта на пространстве СНГ содействовала привлечению внимания к ключевой роли музеев не только в сфере сохранения и популяризации разнообразия культурного наследия и поддержки межкультурного диалога, но и к признанию возрастающей роли музея в сфере художественного образования и образования посредством искусства, а также в развитии индустрий культуры и культурно-познавательного туризма.

Инновационные партнерские связи являются неотъемлемой частью процесса музейного менеджмента и тем самым они способствуют усилению роли музеев на национальном, региональном и международном уровнях. В материалах, опубликованных в рамках проекта, вопросы управления музеями и музейной деятельностью рассматриваются применительно к реалиям и проблемам современности. Особое внимание уделяется сохранению и актуализации наследия, а также использованию в этих целях информационных технологий и возникающим в этой связи новым проблемам.

Региональные тренинги по повышению потенциала музеев в странах СНГ призваны также содействовать продвижению принципов Конвенций ЮНЕСКО, в частности, Конвенции 1970 г. о мерах, направленных на запрещение и предупреждение незаконного ввоза, вывоза и передачи права собственности на культурные ценности, посредством продвижения и обсуждения в рамках программы Базы данных ЮНЕСКО о законодательстве в области культурного наследия и обменом информацией между музейными специалистами из разных стран.

На основе проведенных тренингов подготовлен и издан комплект презентационных и учебных материалов «Управление музеем – XXI век», который может быть использован музейными специалистами, как в качестве учебного пособия, так и в виде справочного материала.

Комплект содержит информацию о проекте ЮНЕСКО/МФГС, материалы проведенных тренингов, а также сведения в области международного законодательства, включая документы ЮНЕСКО и ИКОМ.

Региональные тематические тренинги ЮНЕСКО/ИКОМ прошли в Армении, Азербайджане, Беларуси, Казахстане, Республике Молдова, Российской Федерации и Украине с привлечением участников из 10 стран СНГ, включая Азербайджан, Армению, Беларусь, Казахстан, Кыргызстан, Республику Молдова, Российскую Федерацию, Таджикистан, Узбекистан и Украину. Цикл региональных тематических тренингов проведен на основе Пакета ЮНЕСКО/ИКОМ по обучению музейному делу «Управление музеем – XXI век» и комплекта презентационных и учебных материалов проекта ЮНЕСКО/МФГС для государств – участников СНГ по музейному менеджменту, изданного в 2010 г.

Региональные тренинги направлены на обучение музейных специалистов из стран СНГ по различным тематикам с учетом стратегических целей ЮНЕСКО в данной области, а также с учетом приоритетов той или иной страны, в которой проходили тренинги. Ведь без использования уже имеющегося передового опыта, технологий и экспертного потенциала страны, очень сложно достичь необходимого результата в обучении.

Среди региональных тренингов ЮНЕСКО/ИКОМ важное место занимает региональный тренинг, проходивший 1–4 ноября 2012 года базе этно-мемориального комплекса «Карта Казахстана «Атамекен» в Астане. Трехдневный тренинг ЮНЕСКО/ИКОМ и экспертная встреча на тему: «Управление музеем: Политика управления и практическое регулирование» были организованы в сотрудничестве с этно-мемориальным комплексом «Карта Казахстана «Атамекен» при консультативном содействии и поддержке Национальной комиссии Республики Казахстан по делам ЮНЕСКО и ИСЕСКО, Министерства культуры и информации РК, Управления культуры города Астаны, Акимата города Астаны и Казахстанской ассоциации музеев.

Это событие в очередной раз подчеркнуло значимость музейного менеджмента для сохранения и актуализации культурного наследия. Одновременно, внутренняя противоречивость и проблемы практического регулирования в сфере музейного менеджмента также стали предметом специального рассмотрения. Тренинг в Астане помог укреплению сети музейного взаимодействия и партнерства между музеями в странах СНГ, повышению потенциала музейных специалистов стран СНГ в области управления музеем и вовлечению музейной сети стран СНГ в Глобальное партнерство между музеями для устойчивого развития.

В целом реализация проекта ЮНЕСКО/МФГС «Управление музеем – XXI век» существенным образом способствует дальнейшему укреплению и расширению сотрудничества между музеями на национальном, региональном и международном уровнях и, таким образом, эффективному сохранению культурного наследия во имя диалога и развития.

Любава Морева,
программный специалист по культуре
Бюро ЮНЕСКО в Москве по
Азербайджану, Армении,
Беларуси, Республике Молдова и
Российской Федерации
Пилотный проект
ЮНЕСКО и МФГС

Культурные объекты создают условия для культурного развития Астаны

Уважаемые коллеги!

В Новом, 2014 году в нашей культурной сфере свершилось еще одно важное событие – выпуск первого номера журнала «ИКОМ Қазақстан. Қазақстан мұражайларының мұрасы – ИКОМ Қазақстан. Наследие музеев Казахстана», который будет освещать культуру, историю нашей страны. И это не случайно хорошие события всегда начинаются в хороший день. Мы уверенно смотрим в будущее, гордимся своей страной так как мы живем в многонациональном государстве, и, я думаю, что каждый казахстанец должен внести лепту в дело процветания своей страны. И Ваш журнал станет примером для многих казахстанцев, воспитывая уважение к культурному наследию своей страны.

Культура – это история, а история – это цивилизация художественного начала в человеке, базис эстетического воспитания личности, позволяющий расширить мировосприятие человека, внушая уважение к жизни и творчеству его предков, культуре и истории других народов мира.

Я думаю, Ваше издание сыграет основную роль в сохранении культурных ценностей народов, проживающих на территории нашего государства.

Желаю Вам процветания, расширения круга читателей и занять свое место в мире печатных изданий!

Понятие культура включает в себя все, что создано человеком: построенные города, созданные произведения искусства, письменность, формы общения, исторически сложившиеся обычаи и традиции, эстетические и нравственные идеи. Культура учит человека жить в обществе, считаться с нормами, требованиями, стандартами поведения. И все-таки главное назначение культуры – способствовать духовному развитию человека, раскрытию его талантов, дарований, способностей.

И в этой связи необходимо отметить, что проекты, задуманные и реализуемые в столице, содействуют, во-первых, созданию условий для культурного развития населения Астаны, реализации конституционных прав граждан на отдых. Во-вторых, дают возможность поддержки талантливых музыкантов, артистов, художников.

Это развитие сети организаций культуры. Культурными брендами столицы можно назвать Дворец Мира и Согласия, Дворец Независимости, Центральный концертный зал «Казахстан», Столичный цирк, которые демонстрируют возрастающий мировой статус нашего города.

Всего в городе насчитывается 69 культурных объектов (с учетом объектов республиканского значения). Из них: библиотеки – 24, клубы и дома культуры (дворцы) – 7, музеи – 7, театры – 7, кинотеатры – 6, галереи – 4, парки – 7, концертные организации – 3, а также 4 организации другого культурного назначения.

С профессиональными творческими коллективами Астаны считают за честь работать всемирно известные дирижеры и исполнители из России, Австрии, Великобритании, Польши, Словении и других стран. Наши коллективы достойно представляют страну на международных фестивалях и конкурсах.

Культурно-зрелищные, культурно-просветительные проекты, организуемые дворцами, театрами, музеями, библиотеками столицы, закладывают основы национально-государственного самосознания и единства граждан, направлены на утверждение в сознании людей ценности патриотизма.

Представители культуры и искусства столицы сегодня планируют свою дальнейшую деятельность, чтобы внести достойный вклад в достижение задачи национальной конкурентоспособности. Приглашаем Вас, уважаемые потребители культурных услуг и партнеры, принять участие в формировании новых культурных проектов, новых творческих идей.

Предлагаемый Вашему вниманию сайт Управления культуры www.madeniet.astana.kz позволит получать актуальную информацию о культурной жизни столицы и планировать свой культурный досуг.

Болат Мажагулов,
Руководитель Управления культуры
города Астаны

«НАЗАРБАЕВ ОРТАЛЫҒЫ» КӨП ФУНКЦИОНАЛДЫ ҒЫЛЫМИ-ТАЛДАУ ЖӘНЕ ГУМАНИТАРЛЫҚ-АҒАРТУ МЕМЛЕКЕТТІК МЕКЕМЕСІ

Іргелі мәдени мекеменің «Тәуелсіз Қазақстан және оның негізін қалаушы Н. Назарбаев» залында Қазақстанның тәуелсіздік алу үрдісін айғақтайтын мемлекеттік рәміздер мен құжаттар, жәдігерлер қойылған. Қазақстан Республикасы Президентіне арналған экспозициялық кешен орналасқан. Шетел мемлекеттері мен үкіметтерінің, дүниежүзілік жетекші компаниялардың басшыларының ҚР Президенті Н. Назарбаевқа сыйлаған мұражайлық маңызы бар заттары қойылған.

Этнографиялық залда қазақ халқының өмір сүру жүйесі көрсетілген. Онда қазақ халқының тіршілігі мен шаруашылығының негізгі үлгілері: егіншілік, мал шаруашылығы, балықшылық, аңшылық, дәстүрлі ұлттық қолөнер бұйымдарының үлгілері, ыдыс-аяқтары, киімдер, жиһаздар, аспаптар, зергерлік бұйымдар қойылған. Залдың орталығына көшпенділер өркениетінің

Өткен жылдары Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлығымен Қазақстанда мемлекеттілік тарихын жүйелі зерттеу және танымал ету мақсатында «Назарбаев орталығы» көпфункционалды ғылыми-талдау және гуманитарлық-ағарту мемлекеттік мекемесі жаңартылып құрылған болатын. Таяуда ғана Тұңғыш Президент күніне орай оның жаңа еңселі ғимаратының ашылуы болды. Орталыққа қарайтын іргелі мекеменің бірі оның мұражайы болып табылады.

жетістігі – қазақтың киіз үйі орналасқан. Мұнда қазақ халқының ұлттық бас киімінің озық үлгісі – қалыңдық сәукелесі (Маңғыстау облысы, XIX ғасырдың 1-ші жартысы) қойылған. Сәукеленің өзіндік пішіні, оюының әрбір өрнегі айрықша мағынаға ие.

Археологиялық галерея Қазақстанның палеолит дәуірінен ортағасырлық кезеңіне дейінгі ежелгі тарихын қамтиды. Алғашқы адамдардың Оңтүстік Қазақстанның палеолиттік тұрақтарынан табылған тас құралдары ерекше қызығушылық туғызады. Еңбек құралдары, тұрмыс заттары: керамикалық ыдыстар, қола айналар, ескі қолжазбалар мен кітаптар негізгі жәдігерлер болып табылады.

Киімдері мен әшекейлері ғылыми дәлдікпен реконструкцияланған «Андронов мәдениетінің әйелі» (қола дәуірі, XVIII–VIII ғ.ғ.) атты антропологиялық-археологиялық жәдігер тұңғыш рет экспозицияланып отыр. Оның авторы XX ғасырдың 80-ші жылдарынан қола дәуірінің ескерткіштерінің көлемді зерттеулеріне жетекшілік еткен қазақстандық археолог Кемел Ақышев. Қола дәуірі әйелінің көйлегі жүннен тоқылған, жемдері ұзын. Белдемшесі ақ моншақтармен зерленген.

Ежелгі Отырар қаласында қолөнер кәсібі ерекше дамыған. Диорамада бірнеше тұрғын-жайдан тұратын көзешілер шеберханалары көрсетілген. Экспозицияда Тараз қаласының ортағасырлық қоғамдық моншасының макеті ұсынылған. Дем алатын, жуынатын бөлмелері бар монша еденнің астынан жүргізілген жылу құбырлары арқылы жылытылатын болған.

Арыстан Баб кесенесінің макеті – ежелгі Отырарға таяу жерде орналасқан XIX ғасырдың сәулеттік ескерткіші. Кесене XII ғасырда өмір сүрген ислам дінін уағыздаушы, діни қайраткер Арыстан Бабтың кабірінің үстіне тұрғызылған.

Қожа-Ахмет Иассаuidің кесенесі (макеті) – XIV ғасырдағы ең ірі сәулеттік кешен. Бұл алып ғимарат (46,5x65,5) порталының биіктігі – 37,5 м.) Орта Азиядағы

ең үлкен күмбез саналады.

Бекет Ата кесенесі (макет) – Маңғыстау облысындағы (XVIII–XIX ғ.ғ.) – айрықша ғұрыптық-жерлеу ескерткіші. Мұнда ғибадатхана мен әулиенің мекен-жайы бірге орналасқан.

Мұражайдың «Қасиет залында» үш жүздің басын біріктірген Абылайханның шапаны (түпнұсқа), Қаз дауысты Қазыбек бидің шапаны (түпнұсқа), Балуан Шолақтың кісе белдігі, Дина Нұрпейісованың домбырасы қойылған.

«Қазақ әлемі» атты залда белгілі қайраткеріміз И. Н. Тасмағамбетов жинаған қолөнер бұйымдарының жинағы экспозицияланған. Қазақ халқының XVII–XIX ғасырлардағы дәстүрлі зергерлік бұйымдары – күмістен, алтыннан, табиғи, асыл тастардан жасалған әшекей бұйымдар зал экспозициясының көрнекті бөлігі болып табылады.

Тарихи галереяда XV ғасырдан 1986 жылға дейінгі Қазақстан аумағындағы мемлекеттік дамудың ұзақ кезеңі көрсетілген. Экспозициялық кеңістік тарихи кезеңдерге бөлінген: XV ғасырлардағы қазақ хандығы; XIX ғасырдың 2-ші жартысы мен XX ғасырдың басындағы Қазақстанның тарихы мен мәдениеті; XX ғасырдың басындағы саяси ахуал; ұлт-азаттық қозғалыстар; кенестік кезең. Галерея раритеттерінің арасында қазақ хандығының рәміздері, билеушілердің атрибуттары, батыр-сарбаздардың қару-жарақтары, «Азиялық Ресейдің» картасы бар.

«Назарбаев орталығы» көп функционалды ғылыми-талдау және гуманитарлық-ағарту мемлекеттік мекемесі

Today in the capital of the Republic of Kazakhstan of function of the main connection of modern generation with history performs museum of Nazarbayev Centre. It was founded in 2000 and for the period of its existence told to a large number of visitors deep history of the Kazakh people.

Museum of Nazarbayev Centre consists of ten exhibition halls: “Independent Kazakhstan and its founder Nursultan Nazarbayev,” an ethnography hall, “Kasiet” hall, archaeological gallery, historical gallery, hall “Astana in the past, present and future” in which is presented history of the city of Astana from last years and until today. Exhibition gallery designed for temporary exhibitions and, finally, three rooms, which deserve special attention “Barrow of Saka leader,” “Golden heritage of Scythians” and “Kazakh aley” (Kazakh world).

THE MUSEUM IS AN IMPORTANT INSTRUMENT OF EDUCATION AND INFLUENCE ON THE SOCIAL LIFE, NECESSARY FOR THE MODERN WORLD

“Barrow of Sak’s leader” hall presents to public unique exhibits finds of Berel mound No.11 (neighbourhood with the village Berel, Katonkaragai district of East Kazakhstan region), scientific and restoration works over which are conducted since 1998. These materials represent the outstanding works of ancient art having huge value for studying of spiritual heritage of ancestors and definition of their place in the world system of cultural values.

In a specialized hall of the museum of Nazarbayev Centre the most rare originals of Berel culture are submitted: sarcophagus of the man and the woman, the remains of three horses, separately presented parts of equestrian attire.

The main feature of an exposition hall “Gold Heritage of Scythians” are arts and crafts monuments. Special place, both in art and in the historical relation took jewellery from the precious metals belonging to ancient eras. Bright model of manifestation of high-workmanship of products in the animal style peculiar for Saka period, decorating the “Golden Man” which is the expositional core of hall. Decorations on clothing of Saka warrior in the complex is a single composition and highly artistic works of antique jewellery acquaint world community with the culture, mythology, art and writing Saks.

The hall “Kazakh aley” is a treasure of jewellery of the Kazakh people and countries of Central Asia, dating from XVIII-XX centuries. The exhibition hall presents jewellery from a private collection of Imangali Tasmagambetov. The collection represents a unique collection of female jewellery, a man’s armour and elements of festive clothes, details of horse furniture. Value of exposition hall “Kazakh aley” is that it can visually present the features of jewellery from all regions of Kazakhstan and all Central Asian countries.

The museum of Nazarbayev Centre, one of which main tasks is to help the modern man to feel part of history, actively promotes preservation and increase of cultural values.

Malika Urazgaliyeva
Art critic

АЛТЫН ЖӘНЕ БАҒАЛЫ МЕТАЛДАР МЕМЛЕКЕТТІК МҰРАЖАЙЫ

Алтын және бағалы металдар мемлекеттік мұражайы 1990 жылы Қазақ ССР Министрлер Кеңесінің қаулысымен Алматы қаласында құрылған еді. Мемлекетіміздің астанасының ауыстырылуына байланысты ол кейін Астана қаласына көшірілген болатын.

Алтын және бағалы металдар мемлекеттік мұражайының жұмысы Елбасы Н. Ә. Назарбаевтың көшпелілер әлемінің мәдениеті мен тарихын әлемдік деңгейге көтеру, әлемдік қоғамдастыққа қазақ халқының қазақ жеріндегі табиғи материалдарынан (алтын, бағалы металдар мен бағалы тастар) жасалған, «Мәдени мұра» мемлекеттік бағдарламасы аясында табылған археологиялық артефактілер мен бағалы металдар мен тастардан жасалған бұйымдар – алтын раритеттеріміз – рухани және материалдық құндылықтарымызды паш ету жөніндегі идеяларын жүзеге асыруға бағытталған.

Алтын және бағалы металдар мемлекеттік мұражайы Мәскеудегі, Лондондағы, Боготадағы, Тегерандағы, Киевтегі осы тақылеттес атақты мұражайлардың санатына қосылуға күш салады. Мұражай қоры жыл сайын жаңа бірегей жәдігерлермен толықтырылып келеді.

Таяуда ұлттық валютамыз – теңгенің 20 жылдық мерейтойы және Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті күніне орай «Шеберлік құндылықтары» атты көрме ұйымдастырылды.

Экспозициялар арасында Қазақстан аумағындағы ақша айналымының болғандығын растайтын ортағасырлық тиындар (Сарайшық қаласынан) жиынтығы ұсынылған, сондай-ақ, Қазақстан Республикасының Ұлттық банкінің мерейтойлық тиындары мен естелік ақшалары қойылған.

Егеменді Қазақстанның нумизматикасында, Ұлттық мемлекеттік рәміздердегі суреттерде (кескіндемелерде) – Қазақстан Республикасының металдық ақша белгілерінің беттерінде елтаңбалар орын алған. Мәселен, қанатты аттардың (протома) суреті «Алтын адам» кешеніне жатады. Оны 1969 жылы Алматыға таяу Есік қорғанынан белгілі тарихшы және археолог К. Ақышев бастаған экспедициялық топ тапқан болатын. Еліміздің Тәуелсіздік символына айналған, скиф-сақтық «аңшылық» стиліндегі тиграхауд елінің жас сақ ханзадасының киім-кешегі мен қару-жарағының құрылымы зергерлік өнердің жауһары іспетті. «Алтын адам» б.з.д. V–IV ғасырларға жатады.

Тиындар тауар немесе бұйымның құнын анықтау үшін ғана емес, сондай-ақ зергерлік өнерде шолпы мен тұмарша тәрізді зергерлік бұйымдарды жасау кезінде де кеңінен пайдаланылған. Осы жәдігерлер XIX–XX ғ. басында жасалған.

Адамның дүниеге келген сәтінен бастап саликалы жасына дейінгі ғұмырының жолсерігі болып табылатын сәндік-қолданбалы өнер, оның ішінде зергерлік өнері ертеден қазақ халқының ұлттық мәдениеті тарихында ерекше орын алған. Талай замандар ауысып жатса да, бұл дәстүрдің сабақтастығы үзілмеген. Қазақ халқының материалдық мәдениетіндегі дәстүрлер мен тарихи ерекшеліктер қазіргі заманғы шеберлердің жұмыстарында жақсы көрініс табады.

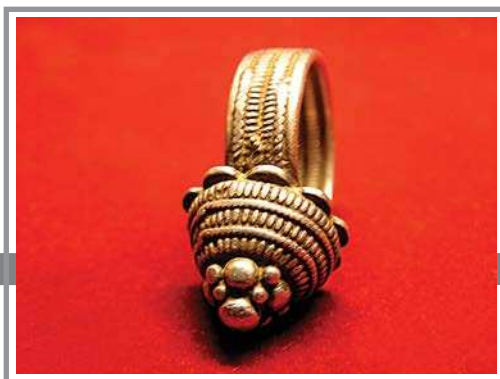
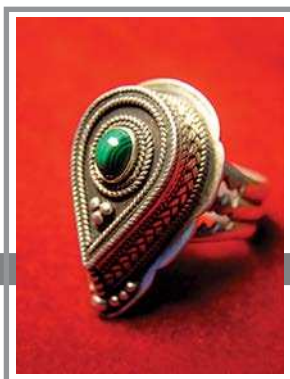
Зергерлік бұйымдарда Еуропа зергерлік өнеріндегі тәрізді материал құндылығы немесе техникалық әдістердің әртүрлілігімен ерекшеленетін пішін күрделілігі ғана емес, ең алдымен бұйымның композициялық тұтастығы, ою-өрнегі, мүсіндік бейнелігімен ерекшеленетін өрнектің ырғақты алмасуы аса маңызға ие болды.

Осы көрме экспозициясында қазақ халқының заманауи зергерлік және қолданбалы өнерін паш ететін мұражайлық жәдігерлер де көрсетілді. Атап айтқанда, жасаған бұйымдары тағы да ел назарына ұсынылған Қазақстанның қолданбалы өнерінің шебері Б. Әлібай ата-баба дәстүрін оңтайлы жалғастырып келеді.

Орталық Азия халықтарымен көптеген ұқсастықтары бола тұра, қазақ зергерлік өнері қайталанбас бірегейлігін сақтай отырып, мүсіндік бейнелігімен ерекшеленді және мұнда кішкене пішіннің өзінде өрнек пен фонның үйлесімі және олардың ырғақты кезектестігі сезіледі. Олар металдың асылдығын, тастардың әсемдігі мен сиқыр күшін аша түсіп, көрермендердің қызығушылығын туғызады.

Алтын және бағалы металдар мемлекеттік мұражайы

Казахстан – это Атамекен!

Этно-мемориальный комплекс «Карта Казахстана «Атамекен» – музей под открытым небом республиканского значения. Комплекс занимает площадь 1,7 га, на котором разместилась географическая территория страны в миниатюре.

В парке при помощи макетов, точных копий рукотворных сооружений и природных ландшафтов показано все разнообразие природно-климатических зон Казахстана, а также архитектура и градостроительные ансамбли столицы. Но все же главное место здесь занимают памятники истории и культуры.

Инициатором создания комплекса является Президент Республики Казахстан Н. А. Назарбаев.

Музей насчитывает более 500 объектов. Стилизованные горы, возвышенности, степи, леса, озера и символически обозначенные крупнейшие города – составляют ансамбль этого центра культуры. Интересной частью карты является декоративно оформленная модель Каспийского моря.

Направления в работе: экскурсионная, культурно-образовательная, проведение мастер-классов.

На базе музея проводятся специализированные конкурсы, тематические вечера, онлайн-конференции.

В настоящее время музеем проводится образовательная концепция с учащимися школ города.

Журнал «ИКОМ Казахстан.
Наследие музеев Казахстана»

МУЗЕЙ ИСТОРИИ ГОРОДА АСТАНЫ

Главная тематика музея – становление государственности Казахстана.

Начинается экспозиция с момента возникновения города и по настоящее время. В музее можно увидеть макет средневекового городища «Бозок», узнать об истории городища «Бозок», а также об Акмолинске и Целинограде.

Несомненно, Астана является политическим и экономическим центром Республики Казахстан, в связи с чем музей ознакомит гостей с развитием культуры, спорта, здравоохранения и образования, промышленности и транспорта независимого государства.

Кроме того, посетителей ознакомят с итогами проведения Саммита Шанхайской организации сотрудничества, Съезда лидеров мировых и традиционных религий, Астанинского экономического форума, Саммита ОБСЕ и многим другим.

Особым интересом пользуется экспозиция ЭКСПО-2017 на тему: «Энергия будущего», которая будет проходить в 2017 году и является одним из ключевых событий в новейшей истории Казахстана.

Айнур Акжасарова,
руководитель Музея истории города Астаны

MUSEUM OF HISTORY OF ASTANA

The main theme of the Museum is the establishment of statehood of Kazakhstan.

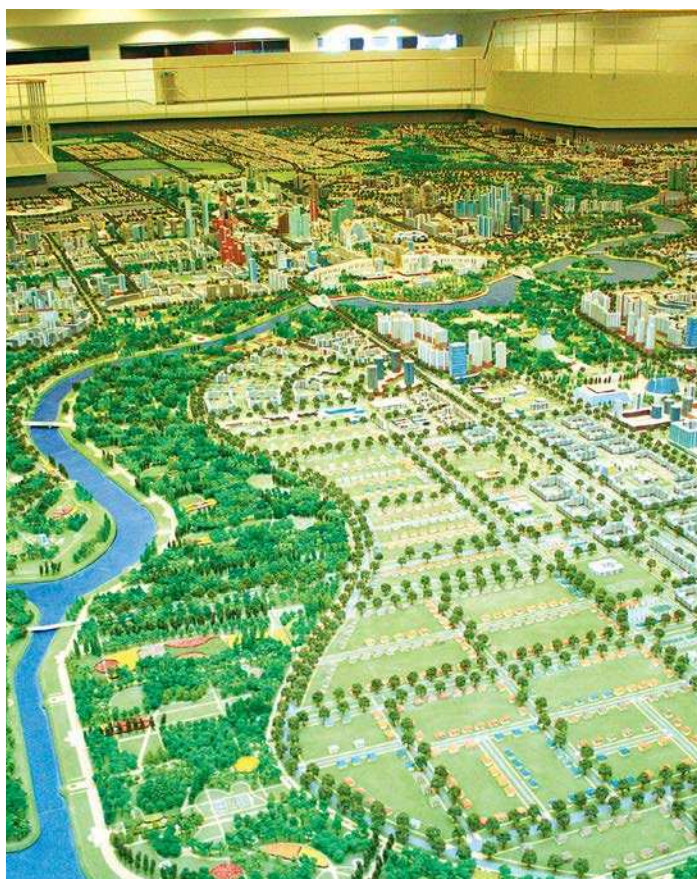
The exposition shows the history of Kazakhstan from the moment of establishment of cities to the present time. In the Museum you can see the maquette of the medieval settlement «Bozok», learn about the history of ancient settlement, and also about the Akmolinsk and Tselinograd.

Undoubtedly, Astana is the political and economic center of Kazakhstan, in connection with this the Museum introduces the development of culture, sports, healthcare, education, industry and transport of the independent state.

Moreover, visitors will learn about the outcomes of the Summit of Shanghai cooperative organization, the Congress of leaders of the world and traditional religions, Astana economic forum, the OSCE Summit and many other events.

The exposition EXPO-2017 on the theme «Energy of the future» is used a specific interest, the exposition will be in 2017 and it will be one of the most significant events in the new history of Kazakhstan.

Ainur Akzhasarova,
the head of the Museum of history of Astana

МУЗЕЙ им. САКЕНА СЕЙФУЛЛИНА

В истории казахского народа Сакен Сейфуллин сыграл особую роль – поэт, прозаик, драматург, публицист, критик, литературовед, композитор, педагог, общественный и государственный деятель.

Сегодня музей С. Сейфуллина – уникальное хранилище рукописного наследия писателя и материалов, связанных с его жизнью и творчеством. Здесь работает научный центр по изучению творческого наследия С. Сейфуллина, ставящий перед собой просветительские задачи.

Экспозиция представлена в шести залах музея.

В первом зале можно познакомиться с тем, как выглядит Акмола сегодня, ведь именно этот город был политической родиной Сейфуллина. Здесь произошли самые важные события в его жизни: именно в Акмолинске Сакен учился, здесь проходила преимущественно его государственная и общественная деятельность. На многочисленных стендах, расположенных в первом зале, вниманию посетителей представлены фотографии Астаны.

Второй зал рассказывает о детстве и юношеских годах писателя. Представленная экспозиция повествует о той самой среде, в которой юный Сакен рос и воспитывался. Здесь нашли свое отражения года учебы Сакена в Нильдах, Омске и самом Акмолинске.

В Астане множество исторических мест, связанных с именем Сакена Сейфуллина. Об этом свидетельствуют историко-познавательные документы и экспонаты, хранящиеся в фондах музея. Об этих годах своей жизни он повествует в своём известном историко-мемуарном романе «Тернистый путь».

Посмертная реабилитация С. Сейфуллина в 1958 году позволила передать немало раритетов в Центральный исторический музей Казахстана и Целиноградский областной историко-краеведческий музей. Многие об общественном деятеле сохранила и семья брата Сакена – Мажита.

www.museum-seyfullin.citylife.kz

Қазақ халқының тарихы мен мәдени мұрасы отандық мұражайлар мен мұрағат қорларында сақтаулы тұрған баға жетпес қазына, мемлекетіміздің рухани нәрі.

Елбасы, ұлт көшбасшысы Н. Ә. Назарбаевтың халқымыздың баянды болашағын жан-жақты сәуелендірген «Қазақстан-2050» стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Қазақстан халқына Жолдауында «Дәстүр мен мәдениет – ұлттың генетикалық коды. Патриархтың, төңкеріс дүмпуі мен тоталитаризмнің барлық ауыртпалығы мен қиыншылықтарына қарамастан, біздің еліміздің аумағында тұратын қазақтар және басқа да халықтардың өкілдері өздерінің мәдени ерекшеліктерін сақтай алды. Тәуелсіздік жылдарында, жаһандану мен вестернденуге қарамастан, біздің мәдени іргетасымыз беки түсті. Біз өзіміздің ұлттық мәдениетіміз бен дәстүрлерімізді осы аралуандығымен және ұлылығымен қосып қорғауымыз керек, мәдени игілігімізді бөлішектен болса да жинастыруымыз керек» деп ерекше атап көрсеткен болатын.

Олай болса жаңа журнал мәдени құндылықтарымызды жас ұрпаққа насихаттаумен бірге жүйелі зерттеуге, тірнектен жинауға, адамзат игілігіне айналдыруға бағыт-бағдар беретін идеялар алаңы қызметін атқарып, сонымен бірге осынау ұлы дала мұрасы мен сырлы шежіресін шетелден келетін саяхатшылар мен туристерге заман талабына сай таныстыруға, жарнамалауға үлес қоса алатын ақжолтай басылым болады дегенге кәміл сенемін.

Несіпбек Айт,
ақын, ҚР Мемлекеттік сыйлығының
лауреаты,
С. Сейфуллин атындағы мұражай
кешенінің директоры

Саяси қуғын-сүргін және тоталитаризм құрбандарының «АЛЖИР» мемориалды-мұражай кешені 2007 жылғы 31 мамырда Ақмола облысына қарасты Целиноград ауданының орталығы – Ақмол ауылында Қазақстан Республикасының Президенті Н. Ә. Назарбаевтың бастамасымен ашылған.

Мұражайдың ашылуы Елбасының 1997 жылғы «Саяси қуғын-сүргін құрбандарын еске алу күні – 31 мамырды белгілеу туралы» Жарлығының қабылдағанына

«АЛЖИР» МЕМОРИАЛДЫ-МҰРАЖАЙ КЕШЕНІ

он жыл, жаппай қуғын-сүргіннің басталғанына – 70 жыл толуына орайластырылған болатын.

Мұражай Қарлагтың, кейіннен «Отанын сатқандар» әйелдерінің Ақмола лагері (АЛЖИР) деп аталып кеткен бөлімшесі тұрған жерде орналасқан. Дәл осы жерде 1937-ші жылы халық жауларының жұбайлары үшін арнаулы лагерь ашылған болатын. Мұнда бүкіл Кеңестер Одағының түкпір-түкпірінен ешбір жазықсыз әйелдер қамауда болды.

Ішкі істер халық комиссариатының №00486 бұйрығы бойынша «Отанын сатқандардың» 18 мыңнан артық әйелі тұтқындалды. Ал, Қарағанды еңбекпен түзету лагерінің Ақмола арнайы бөлімшесінде (ОСӘАЛ) 8 мыңға жуық әйел тұрақты түрде отырған. Тұтқындардың ішінде Одаққа танымал әнші: Лидия Русланова, актрисалар: Рахиль Мессерер-Плисецкая, Татьяна Окуневская, Наталья Сац, Лидия Френкель, белгілі жазушы: Галина Серебрякова, ақындар мен жазушылардың жұбайлары, оның ішінде: Гүлжамал Майлина, мемлекеттік қайраткерлердің жұбайлары: Әзиза Рысқұлова, Дәмеш Жүргенева, Гүлнәдам Қожанова, Анна Каган, Зүфнүн Нұрмақова, Фатима Османова, Елизавета Сәдуақасова және т.б. болды.

Мұражай кешені «Сталиндік вагоннан», «Қасірет қақпасы» монументінен, тікенек сымды лагерь қоршауы мен күзет мұнарасынан, екі мүсіндік композициядан, «Көз жасы» стеласынан, тұтқын әйелдер тұрған барактан, Зерде қабырғасынан, Ескерткіш белгілерден және мұражай ғимаратынан тұрады.

Т. Садуақас

Құрметті отандастар!

Туған еліміз жылдан-жылға жайнап, гүлдене түсуде. Сол тамаша табыстардың авторы да, олардың игілігін көріп отырғандар да қазақстандықтар.

Жаңа жылда шыққан журналдарыңыздың алғашқы нөмірімен құттықтаймын.

Ұжымдарыңызға сәттілік пен шығармашылық табыс, зор денсаулық, бақ-береке тілеймін!

Б. Ж. Жүнісбеков,

Саяси қуғын-сүргін және тоталитаризм құрбандарының «АЛЖИР» мемориалды-мұражай кешенінің директоры

АСТАНА ҚАЛАСЫ ҚАЗІРГІ ЗАМАНҒЫ ӨНЕР МҰРАЖАЙЫ МУЗЕЙ СОВРЕМЕННОГО ИСКУССТВА Г. АСТАНА

Қазіргі заман өнер мұражайы 1980 жылдың 2 қарашасында, тың және тыңайған жерлерді игерудің 25-жылдық құрметіне кең жұртшылыққа есігін айқара ашты.

Мұражайдың коллекциясын Қазақстанның бұрынғы астанасы Алматыда өткен «Жер және адамдар» Бүкілодақтық көрмесінен біздің қаламызға тапсырған 500 шығармалар қалыптастырды. 33 жылда мұражай коллекциясы суретшілерден сатып алынған жұмыстардан, көркемсурет көрмелері дирекциясының теңгерімінен теңгерімге өткізілген жұмыстардан және суретшілер мен коллекционерлердің сыйлаған жұмыстарынан әжептеуір толықты.

Бүгінгі күні мұражай коллекциясы Қазақстан, Ресей және ынтымақтас елдердің бейнелеу өнері шеберлерінің 4000 жуық шығармаларын құрайды. Мұражай коллекциясында бейнелеу өнерінің барлық жанрлары, түрлі тақырыптағы, техникалық қалыптағы шығармалар бар.

Музей современного искусства открыт 2 октября 1980 года в честь 25-летия освоения целинных и залежных земель. Первую коллекцию музея составили 500 произведений, переданные нашему городу со Всесоюзной выставки «Земля и люди», проходившей в столице Казахстана Алма-Ате. Сегодня в собрании музея около 4 тыс. произведений мастеров изобразительного искусства Казахстана, России и стран содружества.

Главными направлениями деятельности музея являются сохранение, коллекционирование и пропаганда художественных ценностей. В собрании музея бережно хранятся поистине уникальные произведения художников Казахстана, России, Украины, Белоруссии, Узбекистана, Грузии, Армении, Латвии, Литвы, Эстонии, Таджикистана и других стран Содружества. Собрание представлено всеми жанрами изобразительного искусства, разнообразной тематикой произведений и техникой исполнения.

www.msi-astana.kz

Дорогие друзья!

От всей души поздравляю все казахстанское музейное сообщество, все культурные институции республики с созданием ИКОМ Казахстан.

Уверена, что благодаря энергии руководителей казахстанского Комитета Международного комитета музеев этот проект будет успешно реализовываться.

Музей – это организации, которые объединяют многие поколения и занимаются исследовательской деятельностью, сохранением наследия и распространением знания. Надеюсь, что ни одна из этих функций музея не будет отвергнута ИКОМ РК.

Желаю журналу «ИКОМ Казахстан. Наследие музеев Казахстана» долгой творческой жизни, успехов в поиске нового образа, аудитории, желаю новых путей развития, интересных ходов, передовых идей и достойных методов их воплощения.

Н. Шиврина,

директор Музея современного искусства

Акмолинский областной историко-краеведческий музей

Акмолинский историко-краеведческий музей создан для сохранения творческого и историко-культурного наследия жителей Акмолинской области, для воспитания патриотических чувств к родине и развития познавательной сферы. Направления в работе: экскурсионное, культурно-образовательное, исследовательское. На базе музея проводятся обзорные и тематические экскурсии. Основные экспонаты – это коллекции, собранные в археологических экспедициях, проходивших в разное время на территории археологических раскопок. Фонд музея насчитывает более 78 тыс. экспонатов. Особый интерес представляет реконструкция подлинных предметов обстановки эпохи Абылай хана, такие как: скипетр казахского правителя, изысканно-украшенный кинжал с ножнами, сабля с ножнами, боевой топор – ай-балта (с острым лезвием, напоминающим полумесяц), предмет воинского снаряжения – калқан (щит), покрытый тисненой кожей.

Эксклюзив – вышитый золотом шапан внука великого Абылай хана Шынгыса Уалиханова, подаренный последнему согласно легенде царем Александром II в 1855 году в городе Санкт-Петербурге.

Все семейные реликвии подарены Кокшетаускому областному историко-краеведческому музею в 1969 году потомком знаменитого рода Уалихановых – Жетписпаем Мырзабаевым.

Акмолинский областной историко-краеведческий музей

Республиканское государственное предприятие «Ғылым ордасы»

Двери данного культурного учреждения распахнулись 11 февраля 2010 года. Центр объединяет в своем составе несколько музеев. С 1 июня 2010 года приказом Комитета науки Министерства образования и науки РК при «Ғылым ордасы» действуют Музей природы, Музей археологии, а также два новых музея – Музей редких книг и Музей истории казахстанской науки.

«Ғылым ордасы» является звеном научной инфраструктуры, деятельность которого направлена на содействие развитию науки, технического прогресса и использование достижений ученых в практической плоскости.

Главной целью «Ғылым ордасы» является объединение научной общественности республики на развитие науки и образования, создание условий для сохранения, дальнейшего изучения и всесторонней пропаганды развития историко-культурного и научного наследия Республики Казахстан. Разработка и реализация научных программ, научно-технических проектов, содействие развитию науки, технического прогресса и использование их достижений в практической деятельности, формирование и сохранение наиболее полного научного библиотечно-информационного фонда книг и документов на различных носителях как научного и культурного достояния страны и развитие музеев.

Сотрудниками «Ғылым ордасы» периодически ведется разработка и реализация как самостоятельных, так и совместных с другими организациями инновационных

научно-исследовательских и научно-технических проектов в области науки и образования, библиотечной деятельности, создания и развития музеев по различным отраслям науки, развития международных отношений по стратегическим направлениям деятельности.

«Ғылым ордасы» располагает развитой базой в виде комплекса зданий общей площадью около 38 тыс. кв. м., где размещены Национальная академия наук Республики Казахстан, мемориальный музей академика К. И. Сатпаева и 10 научно-исследовательских институтов гуманитарного и естественного профиля Комитета науки МОН РК. Также функционирует уникальная научная библиотека с более 5-миллионным книжным фондом, являющаяся крупнейшим информационно-координационным центром библиотековедения, библиографии, научно-исследовательской и научно-методической работы. Здание центра построено по проекту известного архитектора советской эпохи А. Щусева, находится под защитой государства и входит в число уникальных исторических памятников архитектуры Республики Казахстан.

